

Адыгэ

макы

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Владимир Путинр Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэш! Адыгеим и Лышхъэ кыфэгушыагъ

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинм Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан ыцлэкэ кыгъэгъыгъэ телеграммэм мырзуштэу ит:

«Лытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкыор!»

Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэш! сыпфэгушо.

Урысыем дзэ дэгъурэ дзэ-кылоп! чанхэу Хэгъэгум ыпашхъэ зыпшэрылхэр елолэнчъэу щызыгъэацлэхэрэмрэ илэхъэ сыдигъуи кыдрэкы. Заом илэхъан тятэжхэм теклоныгъэ кызырэдыхыгъэм, псэемыблэжъэу ахэр зэрэзэуагъэхэм, плэуж пстэуми зэлэпахызэ, дзэ-кылоп! хэбзэ шлагъохэр кызырэгъэгъунэхэрэм тарэгушо.

Псауныгъэ пытэ уилэнэу, шоу щылар зэкэ кыбдэхунэу, гъэхъагъэхэр тапэкыи пшынхэу сыпфэлъаю.

В. ПУТИН»

Джащ фэдэу Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэш! республикэм и Лышхъэ кыфэгушыагъэх Урысые Федерацием и Президент и Административе ипашэу Сергей Ивановыр, хэгъэгум ишъолпырхэм япашэхэр, хабзэм ифедеральнэ, ишъолпыр кыулыкухэм, организациехэм ялэхъэтетхэр, общественнэ юфышлэхэр.

АР-м и Лышхъэ зэхыхъэм пэублэ псалэ кышхышызэ, Хэгъэгум зэохом, Улэшыгъэ Клуацлэхэм, тинахыжхэм, мы мэфэкыр хэзыгъэунэфыкырэ пстэуми игуапэу кыфэгушыагъ. Мэзаем и 23-р — тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфхэм ямэфэк! шыпкызу зэрэщытыр, мы мафэм тидзэкылопхэр зэкэ зэрэзэрипхырэ кыхыгъэщыгъ.

— Тищынэгъончъагъэ кызухъумэгъаныр, тикъэралыгъо кыпэшлуклорэ клуацлэхэм апэуцужыгъэныр джырэ уахътэм пшэрыл шхъауэ щытхэм ащыш. Непэ Сирием щыклорэ заом тидзэ-космическэ клуацлэхэр хэлажъэх, шуагъэ кы-

Ухъумакохэм афэгушыагъ

Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэк! зэхыхъэу АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкыуагъэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан, Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхыаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, республикэм ипрокурорэу Василий Пословскэр, хэбзэухъумэкы, федеральнэ ыкыи республикэ кыулыкухэм яллыкылохэр, нэмыкыхэри.

тэу террористхэм ахэр зэрапэуцужыхэрэм бэмэ агу рыхырэп. Ащ дакыу дунэе терроризмэм пэуцужыгъэнымкы

я 21-рэ плэшлэгъум Урысыем мэхъанэшхо зэрилэщтыр хэткыи нафэ, — кылыуагъ Тхыакушынэ Аслъан.

АР-м и Лышхъэ зэрилытэрэмкы, къэралыгъом зыкыу-хъумэгъынымкы амалэу лэ-кылэхэм зэрахыгъахэрэр лэ-бэкыу тэрэз, Урысыем инеуш-рэ мафэ гъэпсыгъэнымкы ащ ишлогъэшхо кыкы. УФ-м и Президентэу Владимир Путинм кызырилоу, цыфхэр зэзыпхы-рэ патриотизмэр ары мыщ дэ-жым мэхъанэшхо зилэр.

— Сэ зэрэспытэрэмкы, непэ патриотизмэр уичыгу, уинарод шу плэгъунхэ за-кыор арэп. Хэхъоныгъэхэми ар акыуацлэу щыт, — кылыуагъ Тхыакушынэ Аслъан.

Непэ Урысыем и Улэшыгъэ Клуацлэхэм гъэхъагъэу ашы-хэрэм Адыгеим идзэкылопхэми ялахышлу зэрэхэлпыр, ащкы ахэм зэрафэразэр АР-м и Лышхъэ кыхыгъэщыгъ.

Зэхыхъэм кышхыгушыагъэх ыкыи мэфэкыр хэзыгъэунэфыкылэхэрэм кыфэгушыагъэх Владимир Нарожнэр АР-м и ветеранхэм я Совет итхы-матэу Кыоджэ Аслъанрэ.

Республикэм итворческэ купхэм, оредылохэм кыагъэхъа-зырыгъэ мэфэк! концертнымкы лофтхъабзэр зэфашыжыгъ.

ТХЫАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-рихыгъэх.

Азидэ игъэхъагъэхэм тагъэгушхо

Урысые оредыло зэнэкъокыу «Новая звезда» зыфилорэр телеканалэу «Звездам» щылэ мазэм щызэхашагъ. УФ-м ухъ-мэнымкы и Министерствэ лофтхъабзэм клэщакы фэхъугъ.

«Новая звезда» зыфилорэ лофтхъабзэм Урысыем ит шъолпыр 85-м кыарыкыгъэ ныб-жыкылэхэр хэлэжъагъэх. Ахэм оред кылонымкы амалэу ялэм-кы зэнэкъокыугъэх. Музыкэм

ылэныкыокы зэкыэмэ зэ-лэашлэрэкспертхэм ыкыи Урысыем щыпсэурэ цыф-хэм амакы зэрэтырэм-кы анахь дэгъухэр кы-гъэнэфэщытх.

Мы форумым Адыгэ Республикэр кышхыгъэ-гъэлэгъагъэр оредыло цлэрылоу Мышъэ Азид. 2012-рэ илъясым адыгэ лъэпкыым фэгъэхыгъэ я 2-рэ шъолпыр фестивалэу Туапсэ щылагъэм ишыагъэкы, Тэхъутэмкыое районым щыш пшэшъэ ныбжыкылэр пстэуми зэлэашагъ. Джырэ уахътэ Те-мыр Кавказым анахь оредыло чанэу исхэм ащыш.

Зэнэкъокыу «Новая звезда» зыфилорэр уцугъуиплэу кышхыгъэ оредыло ныбжыкылэхэм ащы-щэу анахь дэгъоу зыкызыгъэ-лэгъагъэхэр кышхыахышх

туритлур, полуфиналыр ыкыи финалыр.

Мышъэ Азидэ апэрэ зыкы-гъэлэгъоным жюрием хэтхэм балли 100 кыратыгъ ыкыи кы-кылэпыкылорэ уцугъохэм ахэлэ-жъэнэу оредыло ныбжыкылэм фитыныгъэ илэ хъугъэ.

Адыгеим ыцлэ инэу зыгъэ-лугъэу, апэрэ уцугъом зэри-фэшъуашэу зыкышхыгъэ-лэгъогъэ Азидэ кызырэтфи-лотагъэмкы, мыщ фэдэ зэнэ-кыокыу зэрэщылэщтыр проек-тым продюсерэу илэхэм ащыш кырылуагъ. Кыыхыныр Ин-тернеткы кышхыгъэ ыкыи Ази-дэ оредэу илэхэр ыгъэхы-гъэх.

— Сипшэшъэгъу сигъусэу сымышлэрэ номерымкы сителе-фон кытеуагъэх, — кытфе-луатэ Мышъэ Азидэ. — Зэ-нэкъокыу сызэрэпхырыкыгъэр

кысылауагъ ыкыи кысыфэгушыа-гъэх. Зы лэныкыомкы, мыщ фэдэу осэшхо зилэ лофтхъабзэм сызэрэхэлэжъэщтыр лэшэу си-гопагъ, ау Адыгеир кызырэт-гъэлэгъоштыр зэрэпшэрыл иныр икыу фэдизэу кызыгуры-лоштыгъэ, ащ сигъэщынэщты-гъэ. Сикультурэ, шэн-хэбзэ да-хэу адыгэ лъэпкыым хэлпыр кызылытыкылэр оред кыхэхы-нэу, ар пстэуми алызгъэлэ-сынэу сыфэагъ.

Иныдэлъфыбзэкы кылорэ оред зэфэшхъафхэр пшэшъэ ныбжыкылэм зэнэкъокыу ыгъэ-хыгъэх. Ахэм ащыщыгъэх «Цырац», «Адыгэ пшынэм се-дэлумэ», «Ащэмэз», «Си Мура-дин» зыфилорэр. «Си Мура-дин» зыцлэ оредыр лофтхъа-бзэм изэхэщакылохэм кыыхыгъ.

— Мы оредыр сэри кыспэ-благъ ыкыи зэнэкъокыу изэхэ-

щакылохэм кызырэхыхыгъэр си-гопагъ, — игукыкыжхэмкы кыддэгъуащэ Азидэ. — Оредым игъэхъазырынкы лэшэу лэпылэгъу кысыфэхъугъ сшына-хыжъэу Андзаур. Зэрифэшъуа-шэу кызырэтлоштым дакыу, синомер гъэшлэгъонэу згъэхъа-зырынэу сыфэагъ. Ащкы сянэ силэпылэгъугъ. Сыбзэ зэкыи кыагурымыломи, оредым гупшы-сэу хэлпыр кысэдэлухэрэм алызгъэлэсы сшолыгуагъ.

Мышъэ Азидэ гухэлъэу илэ-гъэр кыдэхъугъ. Оредыр дахэу кызырылуагъэм дакыу, ыгъэ-хъазырыгъэ номерыр жюрием хэтхэм лэшэу агу рыхыгъ. Мы уахътэм ятлонэрэ уцугъом пшэшъэ ныбжыкылэм зыфе-гъэхъазыры. Адыгеир зыщыгу-гъыр оредылом игъэхъагъэхэм тагъэгушхо, теклоныгъэр кы-дихынэу фэтэло.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Сурэтым итыр: **Мышъэ Азид.**

Хэдзынхэм языфэгъэхьазырын

АР-м и Лышхъхъу Тхьакъушынэ Аслъан хэдзын-хэмкIэ Гупчэ комиссием ипашцэу Сэмэгү Нурбый тыгъуасэ ригъэблэгъагъ. ЗэIукIэгъум АР-м и Премьер-министрзу КъумпIыл Мурат хэлъжагъ.

луагэмклэ, Ай-
рюмовскэ ыкл
Еленовскэ псэ-
уплэ койхэм
яадминистра-
циехэм япа-
щэхэм япла-
лэ амыухызэ
япшэрылхэр
кыызэрагъэ-
тлытыжыгъэ-
хэм ыпкэ кы-
кыклэ, ахэм
яхэдзынхэр
агъэнэфэнхэ

Илъэсэу кыхыагъэм тлогъогъо Адыгеим хэдзынхэр шыкшотх. Кыхыащт гъэтхэлэ мазэм и 6-м Джеджэ районымкӀэ — Айрюмовскэ, Красногвардейскэ районымкӀэ Еленовскэ псэуплӀэ койхэм яадминистратицхэм япашхэр хадзышты, Ионьго мазэм и 18-м УФ-м и Къэралыгъо Думэ ыкӀи АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ядепутатхэм яхэдзынхэр шыӀышты. Ахэм языфэгъэхьазырын зэрэкӀорэм республикэм ипашӀэ кыкӀлӀупчагъ.

Сэмэгү Нүрбый кызыэри-

фаеу хьуггэ. Пстэумкли нэ-
бгыри 6-мэ якандидатурэхэр
кьаггэлыгьуаггэх. Ахэм ашы-
щэу 2-р политическэ партией
«Единая Россия» зыфирорэм,
2-р ЛДПР-м ялыкьлох, адрэ нэ-
бгыри 2-мэ ежхэм зыкьа-
ггэлыгьуаггэ. Пстэумкли поли-
тическэ партия 48-у республи-
кэм зыщызьаггэтыггэхэм зэ-
клэмэ якандидатхэр кьыраггэ-
уцонхэу законым фитыныггэ
кьызэраритырэм, ау мы хэ-
дзынхэм джа партиятым ана-
хьыбэ кьызэрэхэмьлажэрэм
Сэмэгү Нурбый клиггэтыггэ.

Законым кызырэдильгытэрэм тетэу, мэзаем и 6-м кыы-
щыублагэу агитациер макло.
Пстэумкнл хэдзыплэ участки
8 агыэхазырыгыэу, хэдзынхэр
зыкхэклоштхэ мафэм кыызэ-
луахыштых. Мы уахтэм бюл-
летеньхэм адэлажьэх ыкнл
ахэр гьэтхапэм и 1-м шло-
мыкнл хэдзыплэ участкэхэм
аратыштых. Пстэумкнл хэдзэ-
кло 5000 фэдизм псэуплэ кой-
хэм япашэхэм яхэдзынхэм
ахэлэжьэнхэ амал ял. Мы ма-
фэмкнл зыпари хэукьоныгыэ
агьэунэфыгыеп ыкнл тхьаусы-
хэ тхылэ Гупчэ комиссионер
кырахыллагыэн.

Юныгъом и 18-м Къэралыгъо Думэм ыкӀи Къэралыгъо

Советым — Хасэм ядену-
хэм яхэдзынхэу шылэштхэм
языфэгъэхазырынклэ ыкл
язэхэщэнклэ лоф зэрашлэшт пл
ны зэрэхэхагъуцуагъэри
Сэмгу Нурый кылуагъ. Ащ
кызыэрэдилытэрэм тетэу, хэ-
дзэкlo комиссиехэм ахэтхэр
хэдзынхэмклэ системэм зэ-
хьоклыныгъэу фэхьугъэхэм
ащгъэгуазах. Кадрэхэм ягъэ-
хазырын ыкл комиссиехэм
ахэтхэм яегъэджен апэлухьашт
ахьшэр республикэ бюджетым
кышыдылъятагъ. Пстэумкл
республикэм ихэдзэкlo комис-
сиехэм нэгырэ 3485-рэ ахэт.

Джащ фэдэу АР-м и Лы-
шхьэ унашьюу кышлыгэм те-
тэу, республикэм ис хэдза-

кдохэм ащыщэу зыныбжь илъэс 90 — 100-м ехьугэхэм ыкӀи илъэс 18-м зыныбжь нэсыгъэхэу, хэдзынхэм апэрэу мыгъэхэлэжьэнхэ амал зилэ хьугэхэм зерафэгүшӀохэрэри, тапӀкӀи ар зэрӀыагъэкӀотэщтыри хэдзынхэмкӀэ Гупчэ комиссием ипашэ кыӀуагъ. Зыныбжь илъэси 100-м ехьугъэ хэдзакӀоу республикэм нэбгырэ 64-рэ щӀэсэу, илъэс 90-м зыныбжь ехьугэхэр нэбгырэ 1325-рэ мэхьух, илъэс 18-м зыныбжь нэсыгъэу мы илъэсым апэрэу зымакъэ зытэн зылъэкӀыштхэр нэбгырэ 1071-рэ зэрэхьурэр.

— Зэклэми анахь шъхалэр ыкли узыгъэгущлорэр хэдзынхэм языгъэгъэхъазырынкли язэхэщэнкли республикэм законыр шаукъуагъэ е тхъау-сыхэ тхылъ къатыгъэу къызыр-рэхэмыкыгъэр ары, — къылуагъ Тхаклушынэ Аслъан пстэури къызыэфихысыжъызыз. — Мы илъэсми ащ тетэу хэдзынхэр клонхэр шолк зимылэ лофуу щыт. Хэдзынхэр шъхэихыгъэ хъунхэр, цыфхэм хэдзыплэ участкэхэм къякълонлэнхэш, амакъэхэр зыфаехэм афатын-хэ амал яттыныр пшэрылэ шъхалэу тилэхэм ащыш.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

Социальнэ юфыгъохэр аныхъ шъхьалэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зичэ-
зыу планернэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэм пэцэ-
ныгъэ дызэрхыагъ республикэм и Правительствэ
и Тхьаматэу Къумпыл Муратэ. Ащ апэрэ юфы-
гъоу зэхэсыгъом къыщицэтыгъэр фэтэрыбэу зэхэт
унэхэм яшлын ахьшэ хэзыльхыгъэ цыфхэу агъэп-
цлагъэхэм ягүмэклыгъо изэхэфын ары.

Адыгеим псэолъэшлынымкӀлэ, транспортымкӀлэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкӀи Ӏогу хызмэт хэмкӀа иминистрӀу Валерий Картамышевым кызызриуа-гъэмкӀлэ, Адыгеир пштэмэ, мыщ фэдӀу агъэпцлагъӀу атхыгъ-хэм япчӀагъэ нэбгыри 120-рэ мэхьу. ИлъэсӀу тыххэтӀм игъ-тхалӀ ахэм ащыщхэм ялоф хыкумым зехифыщт. Ащ ыуж зэрэзеклощтхэ шыкӀэр, цыф-хэм яфитыныгъэхэр зэтыра-гъӀуцожынымкӀлэ амалӀу шы-лӀхэр агъэнфэщтых.

Ильэситүкүлэ узэклэлэбэжы-
мэ, мыщ фэдэ гүмэкыгыо рес-

публикэм зэримыагээр, ащ
 лыпсэу фэхьугээр гъэунэфы-
 гъэн зэрэфаер Къумпыл Му-
 ратэ кыыуагъ. Ащ даклоу псэо-
 лыэшынимкIэ Министерствэм-
 рэ гумэкыгыо зыдэщылэ му-
 нципалитетхэмрэ ипшэрыль-
 хэр зэрэгъэцаклэхэрер упплэ-
 кIугъэн фаеу ылытагъ.

Игэкэлотыгэ гьэцэклэжын-хэм апэлухашт ахьщэу цыф-хэм кьаугьонггэр блэкыггэ илгэсым сомэ миллион 57-м клэхагэ. Ащ ишлуагьэклэ, фэ-тэрыбэу зэхэт унэхэу нахьы-бэрэмклэ квалэу Мыекьуап-рэ Тэхутэмькыое районым-

рэ ащылэхэр зэтырагъэпсы-
хьанхэ альэклыгъ. Мы ильэсым
зэрагъэнафэрэмклэ, Адыгеим
ит унэ 57-мэ гъэцэклэжьиныхэр
арашьылэщтых, ащ сомэ мил-
лион 77-рэ фэдиз аплэуагъэ-
хьанэу кьалытагъ.

— Мы программмэ игьэцкэн епхыгэ лофшэнхэр зэрэ-
лыкыуатэхэрэр цыфхэм ян-
рыльэгун фae. Ахэм яахь-
цэклэ гьэцэклэжынхэр ма-
клох, арышь, кьауьонгьэ сомэ
пэпчэ зыдэклаугьэр, зыпэлуха-
гьэр ашлэн фae. Псэолъэшхэм
япшэрыльхэр зэрагьэцкэ-
хэрэм лыпылгьэньым мыш-
дэжым мэхьанэшхо ил, —
кылыуагэ Кьумпыл Муратэ.

АР-м финансхэмкэ иминистр-
рәу Долэ Долэтбый кызыери-
уагъэмкэ, мезаеи и 20-м
ехуылэу бюджетым ыльыкоу
кыхыагъер сомэ миллион
556,6-м клахъэ, гухъэльэу шы-
лэи процент 91-рэ, блэкыгъэ
ильэсым мыщ фэдэ уахътэ

егъпшагъэмэ, ипроцент 94-рэ ар мэхъу. Мэзаем кьинэгъэ мэфэ заулэр кыызфагъэфедэзэ планыр зрагъэцэкIэщтыр министрэм къыхигъэщыгъ.

УФ-м промышленностымклэ
ыклі сатыумклэ иминистрэу Де-
нис Мантуровыр Адыгеим зы-
шэлэм эззэгыныгыэу эдэшлы-
гьээм ягьэцэклэн мэханэшхо
зэрилэр Кьумпыл Муратэ кы-
луагь. Анахьэу мээ хьызмэтым-
рэ промышленнэ производст-
вэмрэ хэхьоньгьэхэр ашын-
хэм илофыгьо кьылэтыгь.

— Мэз хызмэтым эпхыгьэу юф зышлэхэрэм мы уахтэм хахьохэр ашлынхэ, ыпэкшэ лъык-клотэнхэ амал ял. Арышэ, ар кыызфагъэфедэн фæе. Промышленнэ отраслэми тынаг тедгъэтын фæе. Тызцыгъуырр, бюджетим фэдэ кыффэуыхыр-рэ промышленнэ предприятия-хэр тилэх, ахэм тапэки кэралыгъо лэпылгъу ядгъэгъотын фæе, — кыулагъ АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ.

Къумпыл Муратэ пшэры-
лъэу кыгъэуцугъэм диштэу
чернобыльцэхэр зыгъэгумэкы-

рэ юфгыгхэм заштыгушчы-
лэгъэхэ зэлүклэ зэрэчылагъэр
кылуагъ вице-премьерэу На-
талья Широковам. Чернобыль
кышчыгъуэгъ тхьамыклагом
идэгъзыгынын хэлэжыагъэхэу,
зидунай зыхьожыгъгэхэм яса-
угъэтэу Мыекъуапэ дэтым гъэ-
цкэлэжынынхэр ешылэлэгъэнхэр,
непэ псаоу кытхэтхэм ячыклэ-
гъэ медицинэ Испылэгъур ягъэ-
гъотыгъэнын мэхьанэшхо зилэ
лэныкыгхэм ачыштых. А
пстэури зэшлохыгъэ хуным фэ-
лорышлэшт предложениехэр зэ-
рытхэгъэ тхылъыр федераль-
нэ гупчэм зэрэфагъэхыгъэр
Н. Широковам кылуагъ.

— Цыфхэм шылэккэ-псэуклэу ялэр нахьышлү шыгыэныр типшэрылш шъхалэу зэрэщытэр зыщыдгыэгьупшэ хуштэлэ, анэхэу мы уахьтэм, экономикэ кыныгыгэхэм ялэхьан. Кытэоллэрэ нэбгырэ пэпчэ игумэкыгыо зэхэтшлэн, амалэу цытэккэ лэпылэгьу тыфэхьун фæе. Социальнэу мыухьумэгьэ цыфхэм яцыккэгьэ гьомылапэхьэхэр, продукциер нахь пыутэу ащэфынхэ амал ялэнымккэ зышогьэшхо кьэклорэ ермэлыкьэхэр муниципалитетхэм ащы-зэхатхэхэзэ тшын фæе, — кылыуаг Кьумпыл Муратэ.

Гүэсэнгыгэм, культурэм, псауныгээр кээухумэгэным, мэкьумэщ хьымзэтым, бюджет ахьщэм игээсеклон, нэмьклэзныкьохэми афэгэхыггээлофыгьохэр зэхэсыгьом кышэлэтыггэх. Щыклаггээу щылэхэр дэггээзыжыггэнхэмклэ министрствэхэм япашэхэм пшээдкылыж зэрaxyьэр Кьумпыл Муратэ джыри зэ агу кыггэ-кыжыгг, зилоф тэрээу зымыггэцаклэхэрэм пытаггэ хэлээу зэрэдзеклоштхэм клиггэ-тхыгг.

ТХЪАРКЪОХЪО

Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хы/гъ.

Еджаплэхэм сабийхэр аштэхэу аублагъ

Щылыныгъэр зэблэхыгъэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэу непэ зигугъу къэпшып лъэкълыщтыр бэ. Ахэм ащыщ еджаплэм ипэхьакл.

Сабыр зыдэклошт еджаплэм икыхьэхын лф къызэрымыклогъу хьугъэ. Шьыпкъэ, ар зэхьыллэгъэр къуаджэу зы еджэплэ закьо зилэр арэп, къэлэшхоу еджэплэбэ зыдэтэу, ахэм ащыщхэр хэшыпыклогъэу щытхэр ары. Мыекьуапэ пштэмэ, сыдигъуи гимназиу N 22-р, гурит еджаплэу N 19-р, N 8-р анахь дэгъухэм ахалытэщтыгъэх. Къэсэшлэжы, илъэси 10 — 15-кля узэклябэжымэ, гурит еджаплэу N 22-м сабыеу ыштэщтыр лъэшэу зэрэзехидзыщтыгъэхэр.

Джы непэрэ мафэм кыфедгъэзэжы. Мэзаем и 1-м кыщегъэжыгъэу сабийхэр еджаплэхэм аштэхэу рагъэжыагъ. Юныгъом и 5-м нэс клялэцылкхэр еджаплэхэм ащатхыщтых. Еджэплэ нахь хэшыпыклогъэхэм клялэцылкы лыгъыплэм члэхсэхэ клялэцылкхэр агъэхьазырхэу рагъэжэ, етланэ ахэр ежхэм аштэх.

Къызэралорэмкля, Москва иеджаплэхэм непэрэ мафэм ехьуллэу сабий мин 73,5-рэ аштэгъах. Зэрэ Урысыеу пштэмэ, сабий миллионрэ мин 700-рэ апэрэу мыгъэ еджаплэм клошт. Тэ тиреспубликэ ащ фэдэ зэхэфын щашыгъэгоп, ау гъэрэкло сабий миних еджаплэм апэрэу клягъэмэ, мыгъэ аштэщтыр нахь мэклящтэп. Ар озыгъалорэр къэхьурэм ипчъагъэ

зэрэахьорэр ыкли сабыеу клялэцылкы лыгъыплэм кычлэ-кырэр нахьыбэ зэрэхьурэр ары.

Ыпшэкля къызэрэщытлауагъэу, еджаплэхэм клялэцылкхэр аштэхэу мэзаем и 1-м рагъэ-

жыагъ. Адыгеим а лфхьабзэр зэрэщыклорэм тыклэупчлагъэти, еджаплэхэм япашэхэу гушылэгъу тшыгъэхэм къызэралауагъэмкля, джыри жы а лфхьабзэм утегушылэныр. Ны-тыхэм «зыкы-зашлэжырэр» гъатхэм ыклэхэм адэжъ. Шьыпкъэ, класэу мы лфым ыуж уихьэмэ, узфэе еджаплэм сабыр ептыжыын лъэкълыщтэп, клялэгъэдэжэ дэгъоу алытэрэм утемыфэжыныри кыдыхэт.

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу гъэсэныгъэм фэгъэхьыгъэм къызэрэдилытэрэмкля, Урысыем исабийхэм зэклями ыпкля хэмылэу гурыт еджаплэм гъэсэныгъэ щызэрагъэгъотынэу фитыныгъэ ял. Илъэс зауэклэ узэклябэжымэ, гъэсэныгъэм фэгъэхьыгъэ законкляу аштагъэм ия 28-рэ статья кы-зэралорэмкля, еджаплэм члэ-

гъэсэныгъэ къэзытырэ организацием епхьылэ зыхьукля, ны-тыхэм е клялэцылкхэм язаконнэ лыклогъэм ятхыльхэр (оригиналыр) арагъэлээгъун фае.

Хэбзэгъэуцугъэу щылэмкля къэбар-телекоммуникационнэ амалхэмкля лъэу тхыльыр еджаплэм фагъэхьын альэкълыщт. Ащ тетэу еджаплэм лъэу тхыльыр ыштэн фит, ау ащ ипшэ-рылэу ар щытэп, арышъ, ежъ зэрэфаеу ар зеклон ыльэкълыщт. Ны-тыхэм ялэу тхыль итхэгъэн фаехэр къызщилорэ лэпылэгъур ежъ еджаплэ пэпчъ ны-тыхэм къаритыщт е мэкъэгъэу пхъэмбъум ар елулыгъэщт. Еджаплэм исайти а къэбархэр итынхэу щыт.

Ны-тыхэу еджаплэм епхыгъэ чыплэм щыпсэхурэм адрэ ищыклэгъэ тхыльхэм анэмыкляу сабыр зыщыдэтхэгъэ чыплэр къэзыгъэлэгъорэ тхыльыр лыхьтедзэу алыгъын фае. Ны-тыхэу лэкляб къэралыгъом ицылфхэм е граждандствэ зимылэхэм сабым зэрэфыщы-тыр зэрытхэгъэ тхыльыр ыкли Урысыем щыпсэхурэ фитыныгъэ къэзытырэ тхыльэу илэр алыгъынэу щыт.

Лэкляб къэралыгъом ицылфхэм ыкли граждандствэ зимылэхэм кырахьыллэрэ тхыльхэр зэкля урысыбзэкля тхыгъэнхэ фае.

Ащ нэмыкляу, ны-тыхэм яшлэгъоныгъэкля нэмыкля тхыльхэр къагъэлэгъонхэ фитых. Ау ыпшэкля зыцлэ кыщетлогъэ документхэм анэмыкля къагъэлэгъон фаеу зыми арилон фитэп.

Ны-тыхэу лъэу тхыль къэзытхыгъэхэр организацием (еджаплэм) иуств, илицензи аккредитациер игъусэу нэлуасэ зыфашынэу щыт. Ащ нэлуасэ зызэрэфашыгъэр лъэу тхыльэу атхырэм кыщалон фае.

Лъэу тхыльыр еджаплэм зеп-тыклэ, ар зэрэпыхыгъэмкля тхьапэ кыуеты (распискэр ары).

Еджаплэр зэпхыгъэ чыплэм щыпсэхурэр ащ члэхьанхэмкля фитыныгъэ гъэнэфагъэхэр ялэх. УФ-м иггражданскэ Кодекс ия 20-рэ статья кызызэралорэмкля, цыфыр зыщыпсэху алытэрэр ренэу е нахьыбэм зыдэщылэрэ чыплэр ары. Зыныбжъ имы-кьугъэмкля янэ-ятэхэр, е ыплу-нэу зыштагъэхэр, е опеку-нхэр зыщыпсэхурэр ары. Ащ тетэу еджаплэр зэпхыгъэ чы-плэм щыпсэхурэ сабийхэм нахь фитыныгъэ ялэ мэхьу ащ члэ-хьанхэу.

Къэралыгъо ыкли муниципаль-нэ еджаплэхэм пэшлорыгъэшэу кыпалэн фае псэуплэу еджа-плэр зэпхыгъэр чыплэ зыгъэ-лорышлэжыплэм кыгъэнэфагъэу. Ащ фэдэ унашъо мэзаем и 1-р къэмысызэ чыплэ зыгъэ-лорышлэжыплэм ыштэн фае. Мыекьуапэ пштэмэ, кълэ ад-министрацием ащ фэдэ унашъо пэшлорыгъэшэу кыдыгъэкля-гъэу щыт.

Нэмыкля чыплэхэм ащыпсэ-урэ ны-тыхэри еджаплэу зы-фаехэм лъэу тхыль ратын фитых. Ау ахэр ащ заштэщт-хэр организацием ежъ чыплэу епхыгъэм щыпсэхурэм ялэу тхыльхэр алыхьэмэ ары нылэп.

Еджаплэм зэраштэрэ Шап-хьэм ия 14-рэ пункт кызырэ-дилытэрэмкля, организацием епхыгъэ чыплэм щыпсэхурэм мэзаем и 1-м щырагъажьэшъ, мэкьуогъум и 30-м нахь мы-класэу тхыльхэм яштэн аухы.

Еджаплэм сабыр зэраштэ-щтымкля лъэу тхыльыр зяп-тыгъэм ыуж мэфиблым кы-клоцл унашъор ашын фае.

**СИХЪУ
Гоцнагъу.**

ТУРИЗМЭМРЭ ПСАУНЫГЪЭМРЭ

Ижъырэ лэзаклэхэр, бальнеологиер...

Туризмэм зегъэушъомбгъугъэнымкля нахьыбэу кьущьхьэхэр, мэххэр, псыхьохэр, кьущьхьэ-лыжэ зыгъэпсэфыплэхэр агъэфедэх. Ахэм анэмыкляу, кьущьхьэпс къабзэхэр, чычлэгъым щылэ псы стырхэр тилэх. Ахэми шлогъабэ ахэлъ.

Цыфхэр Адыгеим нахьыбэу кызыэрэклоштхэм Адыгэ Рес-публикэм туризмэмрэ зыгъэ-псэфыплэхэмрэкля и Комитет ренэу ыналэ зэрэтыригъэтырэм фэдэу, республикэм щыпсэхэрэми тичлыопс ибайныгъэ-хэр агъэфедэшъунхэм иамал-хэм альэплэ. А пстэур кы-дальытэзэ, бальнеологиер тапэ-

кля нахьыбэрэ зэрагъэфедэщтым лф дишлэщт.

Бальнеологиер — тыкъэзы-уцухьэрэ дунаим цыфым ип-сауныгъэ игъэпытэнкля лэзэгъу кыфэхьушт пкыгъохэу хэлъ-хэр кыыхэбгъэщыхэхэзэ бгъэфе-дэнхэр ары. Адыгеир мине-ральнэ ыкли термальнэ псы зэфэшъхьафхэмкля бай. Ахэр

зыдэщылэ чыплэхэм зэу ащыщ зыгъэпсэфыплэу «Лэгъо-Накъэ», нэмыкхэри. Ащ фэдэхэр на-хьыбэрэ агъэфедэнхэу, япса-уныгъэ зыпкъ ащырагъэуцо-жыныу Комитетыр цыфхэм къяджэ.

Тыдэкли фэдэу, Адыгеим итурпредприятиехэмрэ санато-риехэмрэ цыфхэм ащапагъо-хырэ фэло-фашлэхэм бальне-ологиери ахагъахьэ. Ащ нэмы-кляу, зыгъэпсэфыплэм чэщы-рэ къэмынэхэу яуахьтэ ма-фэм ащ зэрэщагъэклошт шы-клэмрэ псы лэзэгъухэр зэра-гъэфедэщтхэмрэкля хэкыплэхэм альэхьух.

Гъэтхалэм иапэрэ мафэ кы-щегъэжыагъэу Адыгеим ыкли Краснодар краим ирайонхэм ащыпсэхурэ цыфхэм процеду-рэ зэфэшъхьафхэр мыхэм лф-шлэгъу ужым ащаклунхэ альэ-кыщт. Джарэуштэу профилак-тическэ курсхэр аклунхэу ыкли кызыэрагъэлэзэнхэу амалхэр ялэщтых, сыхьатыр 22-м нэс зыгъэпсэфыплэм щылэнхэ альэ-кыщт.

Аужырэ лъэхьаным турба-зэхэм чычлэгъым кычлащырэ псы фабэхэр зэрыт бассей-нхэм спа-процедурэхэр (мине-ральнэ псыхэр, псы члэгъым кыщыкылырэ уцхэр, массажыр, хьамамэр, гимнастикэр, нэ-мыкхэри) ащарагъэшых. Са-наториуе «Лэгъо-Накъэ» цыф-

хэм зэралэзэхэрэ программэ-хэм япчъагъэ ащыхагъахьо, минеральнэ псыхэу кальциер, йодыр, бромыр, хлористый натриер, гидрокарбонатхэр зы-хэлъхэр агъэфедэх.

Программэхэр зэхэзыгъэу-цаагъэхэм кызыэралорэмкля, тхыкьупшъхьэр, кьупшъхьэ зэ-рытыплэхэр, гыжэр, лъынтфэ-хэр фыкьуагъэхэмэ, псыр кызы-фагъэфедэзэ зыпкъ рагъэ-уцожыхьы ыкли агъэкъэбзэжыых. Адыгеим щылэ базэу «Лэгъо-Накъэ» закьор ары лыпцлэ узымрэ (подагра) шъоушыгъу узымрэ ягъэхьужьынкля цыф-хэм лэпылэгъу афэхьунхэу зы-щагъэсагъэр.

Цыфым ипсауныгъэ изытет егъэлшагъэу фыззахагъэуцорэ программэхэм яшлэуагъэ къэкло. Ятфэнэрэ мафэм кыщегъэжы-гъэу узхэр «къэласэх», илъэс фэдызырэ етланэ лэпкъ-лъэпкъ-

хэм агъэгумэкляхэрэп. Про-граммэхэм ахагъахьэх ижъы-рэ лэзаклэхэр, кытай медици-нэм ишъэфхэр, натуропатиер.

Цыфхэм яшлэуагъэ зэрара-гъэкляныу зыгъэхьужьыплэм про-граммэ зэфэшъхьаф 40 щы-зэхэагъэуцаагъ. Ахэмкля уз куп 16-мэ афэгъэхьыгъэу цыфым ыпкышъол зыпкъ зэрибгъэу-цожьыщт амалхэр кыыхахыгъэх ыкли шлэуагъэ къатэу агъэфе-дэх.

Адыгэ Республикэм туриз-мэмрэ зыгъэпсэфыплэхэмрэкля и Комитет макъэ кызыэригъэ-лугъэмкля, зыгъэпсэфыплэ-зы-гъэхьужьыплэ чыплэхэм лф ащызышлэхэрэм Адыгеим шы-лэжьэрэ врачхэр ягъусэхэу тыкызтегушылэгъэ лфымгом фэгъэхьыгъэ лэнэ хьураехэр зэхашэхэу рагъэжэщт. Апэ-рэр мэзаем и 26-м щылэщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ПАТРИОТИЧЕСКЭ ПУНЫГЪЭР

Тилэужжэм шлэжыр лъагъэкӀотэшт

Теклоныгъэшхор экӀэ тилыф-хэм зэдыряе гъэхъагъ. Тятэж-хэу Хэгъэгум ишъхьафитныгъэ фэбэнагъэхэр, мамыр щыӀакӀэр кытфэзыухъумагъэхэр тишлэж ренэу хэлъынхэ, ахэм афэгъэхьыгъэ кӀэбарыр кытӀлэху-хьэрэ лӀэужжэм шъыпкъагъэ хэлъэу алыдгъэлэсын фае.

Щылэ мазэм и 21-м кышцегъэжыгъэу патриотическэ лӀф-тхьабзэу «Яшлэж орэмыкӀуас!» зыфилорэр республикэм щы-кӀуагъ. Хэгъэгум зеошхом илъэ-хъан Адыгеим нэмыц-фашист техакӀохэр рафыжъхь, тиш-лопыр шъхьафит зашлыжыгъэр илъэс 73-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ лӀф-тхьабзэу зэфэшъхьаф-хэри мэзаем кыкӀлоцӀ экӀэ районхэм ащылагъэх.

Шэуджэн районым иветеран-хэм я Совет мы лъэныкъомкӀэ зэрехъгъэ лӀфшӀэнхэм, нэ-мыкӀхэм зашлӀгъэгъуазэмэ тшӀоигъоу ащ ипащэу Ацумыж Кушыку зылӀудгъэлагъ.

— ГухӀкӀ нахь мышлэми, ве-

теранэу районым кынагъэр макӀэ, — кӀеуатэ Кушыку, — пстэумкӀи нэбгырэ 11 нылӀ. Къуаджэу, къутырэу ахэр зы-дэмысыжъхэри ахэтых. Арэу щыт нахь мышлэми, Советым пшъэрыл гъэнэфагъэхэр илэхэу тфӀлӀэкӀыштыр тэшлэ. Анахьэу народнэ шлэжыр ары тызпы-лыр. А кӀэнэгъэ ветеран тӀлӀкӀури щымылӀэж зыхъукӀэ, патриотизмэр лъызыгъэкӀотэн щыӀэжыштыт. Хэгъэгум зэрэ-фэбэнагъэхэм итарихъ, тизе-олӀхэм гъэхъагъэу ашлыгъэхэр, лыхъужыныгъэу зерахъагъэр тиньбжыкӀэхэм ащымыгъупшэн-хэм фӀшӀ лӀф-тхьабзэу зэфэшъхьафхэр ретӀгъэкӀокӀых. Патриотическэ пӀуныгъэм тыналэ тетӀгъэты.

ИкӀыгъэ илъэсыр пштэмэ, Хэгъэгум зеошхом зауыхыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм игъэ-кӀотыгъэу хагъэунэфыкӀыгъ. Район гупчэм ит мемориалым торжественнэ лӀф-тхьабзэу щы-кӀуагъэм пащэхэри, зео зэ-

фэшъхьафхэм яветеранхэри, Чернобыль и АЭС кышшыгъуэ аварием кыздыхыгъэ тхьа-мыкӀагъом идгъэзыжынын зила-хышӀу хэзышлыхъагъэхэри, афган заом хэтыгъэхэри, кӀэлэ-еджакӀохэри хэлэжыагъэх.

Шэуджэн районым ит гурыт еджапӀэхэр ветеранхэм къа-кӀухъэх, зео мафэхэм инэ-кӀубгъохэр шъхьэихыгъэу къа-фалыатэх, «Лыхъужыныгъэм иуроухэм» ахэлажъэх.

— Анахь сикӀасэр кӀэлэ-еджакӀохэм сахэтыныр ары, — ело Ацумыж Кушыку, — ахэм анэгъу зӀухыгъэу, къафӀпӀуа-тэрэр ашӀогъэшлӀгъонэу, упчӀэ зэфэшъхьафхэр къатыхэ зыхъу-кӀэ, сырэгъушхо, тшӀэрэм мэхъанэ зэрилэр кызыгурӀо. Ура-мым сырӀкӀоми, кӀэлӀцыкӀухэм самыгъэгъуащэу шъхьащэ кыс-фашы.

Адыгеир шъхьафит зерашлы-жыгъэм епхыгъэ лӀф-тхьабзэхэр икӀу фӀдизэу мыгъэ рагъэкӀо-кӀынхэ алыӀкыгъэп. ГриппымкӀэ

карантин щылагъэми, ветеранхэр кӀэээрэгъоихи, саугъэтым кӀэ-гъагъэхэр кӀэралъхъагъэх. Хэ-гъэгум иухъумако ыкӀи бзыл-фыгъэхэм я Дунэе мафэхэм зафагъэхъазыры. Ащ дакӀоу, Теклоныгъэм и Мафэу кӀэб-лагъэрэми план гъэнэфагъэ зэхагъэуцагъэу ветеранхэр кӀекӀокӀыштых.

лофыгъо шъхьалэу районым иветеранхэм я Совет зыуж итхэм ащыц шлэжыр гъӀлӀэ-пӀэгъэным фӀшӀ лыхъужжэм, заом хӀкӀодагъэхэм, а лъэхъэнэ зӀжъум народнэ хъызмэтыр кӀээылӀэтыгъэхэм, нэмыкӀхэм ацӀлэхэр къоджэ урамхэм афа-усынхэр.

ТигушылӀгъу кыыхигъэщы-гъэхэм ащыц ветеранхэм я Совет район администрацием ипащэу МэрэтыкӀо Аслъан лъэщэу ыналэ кызыэрэтыри-гъэтырэр. Ветеранхэм япсау-ныгъэки, ящылӀкӀэ-псӀукӀэки ящылӀкӀэгъэ фӀло-фашӀэхэр псын-кӀэу афызшӀуахых, лӀпылӀгъур игъом арагъэгъоты.

Тинахыжъхэу, тиветеран лъаплӀэхэр, псауныгъэ шъуилӀэу, дунаир мамырэу, шӀум шъу-щымыкӀэу джыри бэрэ шъу-щылӀэнэу тышъуфӀлӀало!

**ИШЪЫНЭ
Сусан.**

Кадет корпусым аштӀэх

Федеральнэ кӀэра-лыгъо учреждениеу «Урысые Федерацием и Следственнэ коми-тет и Кадет корпусэу Александр Невскэм ыцӀкӀэ щытыр» зыфи-лоу къалэу Москва дэ-тым я 8-рэ класситӀум ыкӀи я 10-рэ классэу чыплӀэ нӀкӀхэр зилӀэм 2016-рэ илъэсым мэ-кӀуогъум кӀэлӀцыкӀу-хэр аштӀэтых. ЧӀэци мафи ащ кӀэлӀцыкӀу-хэр щалыгъынхэмкӀэ ыкӀи щырагъэджэн-хэмкӀэ амалхэр экӀэ щылӀэштых.

2016-рэ илъэсым гъэтхӀапэм и 1-м кыи-щегъэжыагъэу 2016-рэ илъэсым мӀалылфӀ-гъум и 30-м нӀс лъӀу тхылъхэр почтӀэмкӀэ агъэхынхэ алыӀкышты.

Кадет корпусым зэ-раштӀэштхэ шӀыкӀэм, шӀпхъэ гъэнэфагъэу щылӀэхэм, лъӀу тхылъ-хэр зэрэзэхӀагъэуцонхэ фаем, чӀӀхъанхэмкӀэ ищылӀкӀэгъэ ушӀэтынхэм сайтэу www.kksk.ru нӀлуасэ зыщыфашын алыӀкышты.

ИгъэшлӀэ гъогу щысӀэтэхыпӀ

Сабыир кызырэхъухьэрэ унагъом зэфыштыкӀэу, зегу-рылоныгъэу илӀыр иӀэуытыплӀэу ищылӀэныгъэ гъогу кыыхехы. Ащ унэм щилӀэгъугъэ шъхьӀкӀэ-фӀныгъэр, гукӀлӀгъуныгъэр игъо-гогухэу илӀагъо рӀкӀо. Непэ зигугъу къэтшӀы тшӀоигъо Чэ-сӀэбый (ГъонӀжыкӀомэ япхъу) Гошпакъэ шӀэн-хӀбзэ дахӀэхэу иунагъо илӀыгъэхэр ищылӀэныгъэ щыпхыришӀынхэ ылыӀкыгъ.

1951-рэ илъэсым щылӀэ мазэм и 10-м къуаджэу ТӀуехъаблэ Гошпакъэ кышшыгъу. Кызы-рыхъухъагъэр зегурылоныгъэ азыфагу илӀэу зӀдӀпсӀурэ унӀгъо лужу. ИцӀыкӀлӀгъом кыи-щегъэжыагъэу нахыжъхэм шъхьӀкӀэфӀныгъэ афырилӀэу ар къэтӀджыным ны-тыхэм фагъэ-сагъ.

Гошпакъэ 1969-рэ илъэсым гурыт еджапӀэр кыуухи, ишӀэ-ныгъэхэм ахигъэхъонэу Мые-къуапэ кӀуагъэ. Ау пшъэшъэ ныбжыкӀэм гухӀлӀэу илӀэр апӀэр илъэсым кыдӀэхъугъэп. ЫгукӀэ кыыхыгъэ институтым зычӀэмыхъэм, икӀуаджэ кыи-

гъэзӀжыгъ ыкӀи колхозым хэ-хъагъ. НӀужым культурэм и УнӀ лӀф щылӀэнэу регъэжъ, ащ ипащэуи тӀлӀкӀурэ щытыгъ.

— Илъэсым кыкӀлоцӀ сыгукӀэ

ИлофшӀэн чанэу зэрэзехищэрэм пае ЧӀсӀэбый Гошпакъэ Щытхъу тхылъэу, дипломэу кыратыгъэр макӀлӀ, ау ахэм анахь шъхьалӀэр ны-тыхэм, коллективэу зыхӀэтым яшъхьӀкӀэфӀныгъэ кылӀэжынын зӀрилӀэкӀыгъэр ары. Ахэм уасэу кыфашырэр пстӀэуми анахь лъаплӀэу тигушылӀгъу елытэ.

кыиспӀагъэу кыыхӀсхыгъэ сӀнӀэхъатым сызӀрӀеджӀэщтыр гухӀлӀ шъхьалӀэу сыгукӀэ зы-дӀсӀыгъыгъ, — кытфӀеуатэ тигушылӀгъу. — 1970-рэ илъэ-сым Адыгэ кӀэралыгъо кӀэлэ-егъӀэджэ институтым иадыгӀэ отделение сычӀлӀхъэ. СицӀыкӀу-гъом кыищегъэжыагъэу сины-дӀлӀфыбзэ сикӀлӀсагъ. Ащ идӀэ-

хагъэ, ибаигъэ экӀлӀми алыз-гъӀлӀэсы сшӀоигъуагъ. СӀнӀэхъа-хэр зыфӀдӀэхэр икӀу фӀдизэу джыри зӀхӀсфыштыгъэхӀп ады-габзӀкӀэ радиом сыкышчыгу-щылӀэнэу сызӀрӀефаер сшӀлӀэ зӀ-хъум.

СӀнӀэхъатэу кыыхыгъэм зӀ-рӀфӀшъыпкӀэр Гошпакъэ илъэс еджӀэгъухэм кыгъэшъыпкӀагъ. Студентмэ яконференциеу ин-ститутым щызӀхӀащӀхэрэм чанэу ахӀлажӀэщтыгъ. Илъэс еджӀэгъу-хэр пшъэшъэ ныбжыкӀэм псын-кӀэу зӀринӀкыгъэх, дипломыр кыратыжымэ лӀф зыщылӀӀӀт чыплӀэм икыыхын егупшысӀэу ригъэжыагъ.

— А лъэхъаным институ-тыр кӀээыуыххэрэр нэмыкӀ чыплӀлӀхэм агъакоштыгъэх, — игукъӀкыжъхэмкӀэ кыдӀдӀ-гуащэ Гошпакъэ. — АуштӀэу узымыкӀокӀэ, дипломыр хъа-улыеу, кӀуачӀлӀ имылӀжъэу алы-тӀэщтыгъэ. А лъэхъаным сшы-

щылӀэ псӀэупӀлӀм илофшӀанӀэ кыи-щысфӀагъотынуэ сӀялӀэу. Мыщ кыикӀыгъэ лыкӀом Мухъдинэ зыдӀщылӀэм сигъӀкӀонэу сыкыи-гъэгъугъагъ. Институтым сычӀлӀ-хъаным фӀшӀ апӀэрэ экзаме-ныр стынэу еджапӀлӀм сызӀкӀом нӀлуасэ кыисфӀахъугъагъэу, нӀ-ужым зы унӀ сыздисыгъэ ТӀшъу АминӀт сигъусагъ ЧӀчӀэн Республикэм сызӀкӀом.

Гошпакъэрэ АминӀтрэ еджӀэгъу илъӀсхэм кыащыублагъэу зӀп-шъэшъэгъух. Зын кымылӀфы-гъэхэм, шъыпкӀэныгъэ, шъхьӀ-кӀэфӀныгъэу зӀфӀрылӀэу илъэс 40-м кыкӀлоцӀ ахэр зӀгъусӀ-хэ алыӀкыгъ. Джыри чыплӀэ кыи-и фагъэхэм, гушӀуагъо горӀэ кыахъуллагъэми, зӀпшъэ-шъэгъухэр зӀгъусӀх, экӀлӀэ зӀ-дагъошты.

— ЧӀчӀэным илъӀсӀтӀо сыкы-тыгъ. Я 6-рӀ классым щеджӀэрэ кӀэлӀеджжакӀомэ урысыбзӀэр яз-гъашӀӀэщтыгъ, — кытфӀеуатэ Гошпакъэ. — Сиунагъо, сигуп-сӀхэм сызӀрапӀэчыжӀэр кыи-сӀхылыӀэкӀыштыгъ, ау адыгӀ-хӀмрӀэ чӀчӀӀхӀмрӀэ тишӀэн-хаб-зӀхэр зӀрӀзӀэтӀхӀэхэрэм кыи-хӀкӀлӀэу, кыиыншхо щыслӀӀэгъу-гъӀп.

ЗыгъӀпсӀфыгъо уахӀтӀэм Ады-геим кыизӀкӀожым, 1975-рӀ илъӀсым Гошпакъэ инасып кыицӀлӀкӀи ЧӀсӀэбый лӀакъом хӀхъагъ, ау ащ пае кымыгъа-нэу ЧӀчӀэным кӀожыи илофшӀлӀэн пидзӀжыгъ. НӀужым хӀкум кыизӀгъӀзӀжыгъ, 1976-рӀ илъӀ-сым кӀэлӀцыкӀу ыгъыплӀэм анахь сабыи цыкӀлӀухэм ахӀ-тӀэу лӀф ышӀлӀэнэу регъажъ. НӀужым заводэу «Точрадиома-шым» макӀош, илъӀси 3-м ехъурӀэ щӀлажъ.

— ИлофшӀлӀэ чыплӀэ заулӀэ зӀблӀсхъугъ, ау кӀэлӀцыкӀу ы-гыплӀлӀэм сыгукӀэ нахь сыпӀб-лӀгъагъ, — ело тигушылӀгъу.

— Сабыи хэм адыгабзӀэм идӀэ-хагъэ, ибаигъэ язгъӀшӀӀӀным, шӀэн-хӀбзэ дахӀэу тилӀхэм нӀлуа-сӀэ афӀсшӀынхэм сыпылӀыгъ.

Гошпакъэ сӀд ригъэжыагъэми, зӀрифӀшъуашӀэм афӀдӀэу ыгъэ-цӀкӀлӀныр ишӀэн. Ыгу етыгъэу, гухахӀо хигъуатӀэ, кӀэлӀцыкӀу ыгъыплӀлӀм кӀэлӀпӀоу илъэс 37-м ехъурӀэ лӀф щылӀлагъ. Ежъ иса-бый хэм фӀдӀэу гуфӀбӀныгъэ афы-рилӀэу кӀэлӀцыкӀлӀухэр ыгъасӀ-щтыгъэх. Нахыжъхэм шъхьӀкӀэ-фӀныгъэ афырӀлӀӀӀным, ежъхэм зегурылоныгъэ азыфагу илӀы-ным фищӀэщтыгъэх. ДжӀэгукӀэ зӀфӀшъхьафхэр, пшысӀхэр, тхы-дӀжъхэр лӀуытыплӀэ кыизфи-шӀыхӀэ, ащ сабыи цыкӀлӀухэр ыгъасӀщтыгъэх, шӀэн-хӀбзэ дахӀэу тилӀхэр ахилъхъэщтыгъэх. АдыгӀэ лъӀпкыым мӀфӀкӀлӀэу илӀхэр сыдигъуи хагъэунӀфыкӀыштыгъ.

ИлофшӀлӀэн чанэу зӀрӀзӀзехи-щӀэрэм пае ЧӀсӀэбый Гошпакъэ Щытхъу тхылъэу, дипломэу кыи-ратыгъэр макӀлӀ, ау ахэм анахь шъхьалӀэр ны-тыхэм, кол-лективэу зыхӀэтым яшъхьӀкӀэ-фӀныгъэ кылӀэжынын зӀрилӀӀэ-кыгъэр ары. Ахэм уасэу кыи-фашырэр пстӀэуми анахь лъа-плӀэу тигушылӀгъу елытэ.

ЧӀсӀэбый Гошпакъэрэ ишъ-хъэгъусэу НурбийрӀэ сабыитӀу зӀдаплӀугъ. Бзылфыгъэр сы-дигъуи зыкӀӀхъопсырӀэ шӀэн-хӀбзэ дахӀэхэр ахӀлӀхъу якӀа-лӀхэр кӀӀэтӀджы. СаидӀэр Ти-муррӀэ гъэсагъэхэу, лъытӀныгъэ ахӀлӀхъу кӀӀхъугъэх. ЗӀшъхьӀ-гъусӀхэр пхӀорӀӀфитӀлӀмэ ащӀ-гушӀулыкӀых. Ахэм арагъӀшӀӀӀтым яшъыпкӀэу пылӀых.

ТигушылӀгъу ицӀыкӀлӀгъом зы-кӀӀхъопсыштыгъэр кыдӀэхъугъ тӀоми хӀукъоныгъэ мыхъунэу тӀлытӀэ. АдыгабзӀэм идӀхагъэ сабыи хэм агуригъӀӀон, ныдӀлӀ-фыбзӀэр шӀу аригъӀӀӀӀгъун ылыӀкыгъ. Ар тилӀӀпкыкӀэ милькум нахь лъаплӀ.

ГЪОНӀЖЫКӀО СӀтӀэнай.

УРЫСЫЕ КИНОМ И ИЛЬЭС

ГОД РОССИЙСКОГО
КИНО

Урысые кинематографым кыдигъэкырэ фильмэхэм япчъагъэ нахыбэ хъуным, обществэм ыналэ ащ нахь лъэшэу тыридзэным фэші УФ-м и Правительствэ иунашъоклэ 2016-рэ ильэсыр кином и Ильэсэу агъэнэфагъ.

истудентхэм я Мафэ фэгъэхыгъэ киноакциеу «Мы молодые» зыфиорэр ащ кыкълэпыкълэуагъ. «Лыхъужныгъэм исыхатхэр» чыплэ зэфэшъафхэм ащылагъэх. Адыгеир шъафит зэрашыжыгъэм, афган заор зэрауыгъэм, Хэгъэгум иухъума-кло и Мафэ, ныбжыкълэхэм япатриотическэ плуныгъэ афэгъэхыгъэ фильмхэр къагъэлъэгъуагъэх. Гушылэм пае, художественнэ фильмхэу «9 рота», «Я помню! Я горжусь!», «Солдат» зыфиохэрэр.

хэр кыгъэлъэгъонхэр. Ахэр «Ствол», «Черная смерть», «Антитеррор» зыфиохэрэр арых.

Кыткълэхуыгъэрэ лъэужхэм шэжэ ялэным, ар агъэлъэлэным плэ зэкълэдзагъэу лоф дэплэн фае. Шэуджэн районым мы лъэныкъомкълэ жъоныгъоклэ мазэм лофтхъэбзэ зэфэшъафхэр щыкълэуагъэх. Шэжэ мафэхэм афэгъэхыгъэ фильмхэу «Подвигом славны твои земляки», «Люди 1941 года» зыфиохэрэм яплъынхэ амал ялагъ.

гъохэр кызырращэфын ахыцэ кьаратырп. Видеоаппаратураклэ ящыкълэуагъ. Зэрэзеклонхэ авто-транспорт ялэп. Гъэмэфэ кинотетрэм игъэкълотыгъэ гъэцэ-кълэжынхэр ищыкълэуагъэх.

Джащ фэдиз кыныгъохэр кином илофшлэхэм зэпачыхъээ, нахышлэм шыгуыгъэхээ, цыфхэм фильмхэр къафагъэлъагъох.

Ситхыгъэ икълэуым Нэджыкьо Мосэ нахь нэлуасэ шъуфэсшы-мэ сшлоигъу. Ар Пщыжъабылэ шыц ыкълэ культурэм и Унэу ащ дэтым апэ илофшлэн щыригъэжыагъ. Ыгуки ыпсэкли икълэсэ сэнэхъатым ильэс 40 хъугъэ зыпылыр. Мосэ ыш-нахыжъхэу Рэщыди Мурати кино лофым хэтыгъэх, ахэр ары щысэтехыплэ фэхуыгъэхэр. Охътэ гъэнэфагъэ зытешлэм, ар район гупчэм ащэжыгъ.

— Уикласэу узпылэ сэнэхъатым нахь узлэпещэ зэпыт, — ело ащ, — уесэ ыкълэ нэмыкълэ горэм зыфэбгъэзэнэу уегупшысэрп. Силэпэлэсэныгъэ хэзгъахэ сшлоигъоу Ростов дэт кинотехникумыр къэсыухыжыгъагъ.

«Кино» гушылэр районым кызыщало-кълэ, Нэджыкьо Мосэ ыцлэ зэу шъхъэм къехъэ. Индийскэ кино ащ кыгъэлъагъохэ зыхъукълэ, цыфхэр залым члэмыфэжъхэу кызырэкълэуалэщтыгъэхэр сыгу къэкълэжы. Мэфэклэ зэхыхъэхэр гъэшлэгъонэу ышлынхэр ащ иклас ыкълэ кыдэхъух. Нахыкълэхэми, нахыжъхэми задыригъэштэн елъэкълэ, пстэуми шлу альэгъурэ нэгъуихыгъэ цыф.

Нэджыкьом илофшлэклэ пащэхэм янэллэгъу икълэгъап. Ащ «Урысыем икинематографист гъэшлуагъ» зыфиорэр щытхъуцлэр 1995-рэ ильэсым къыфагъэ-шшоагъ. Гъэхъэгъэшлоу илэхэм апае 2003-рэ ильэсми ыцлэ кыхагъэщыгъ. «АР-м культурэмкълэ изаслуженнэ лофышлэ» зыфиорэр щытхъуцлэр 2013-рэ ильэсым кылэжыгъ.

Мосэ илофшлэн даклоу унэгъо дахэ ышлагъ. Ишъхъэгъусэу Асыетрэ ежыпрэ кълэлитлэу зэдаплугъ. Анахыжъэу Аслъан кышагъ, кълэцыкълэу илэу янэ-ятэхэм ахэс. Нахыкълэу Бислъан спорт лъэпкэ бэнакълэхэм апылэ, гъэхъагъэхэри ешых.

Уищытху ябгъалоу, гъэхъагъэхэр пшыхъээ, уикъаруи, уипсауныгъи кыхъыу, Мос, джыри бэрэ лоф пшлэнэу пфэсэлэ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэм арытхэр: **Нэджыкьо Мосэ Шэуджэн район администрацием ипачэ кы-фэгъушлэ; кълэеджаклохэр кинозалым члэсых.**

Кино-видео фэло-фашлэхэмкълэ сервисым анахъэу ыналэ зытыригъэхэрэм ащыц ныбжыкълэхэр бэу кыырицэлэнхэм ыкълэ ахэр терроризмэм, наркоманием, ешъоным апэлэпчъэхэ хъунхэм афэлорышлэрэ фильм-

лэш, еджаклохэр кинотеатрэм ащэх, кином имызакъоу, пчы-хъэрэ дискотекэхэр Мосэ афы-зэхещэх.

Бжыхъэм, еджэлэ члэхъэ-жыгъор кызысыкълэ, ильэс къэс кинофестивалэу «Здравствуй, школа!» зыфиорэр районым щырагъэкълэу. Кълэу кьэ-жъэгъэ кълэцыкълэу фильмхэу «Волшебная страна», «Марко Макако», «Друзья навсегда», нэмыкълэхэми ягуапэу, агу рыхъу ахэр яплъыгъэх.

— Мэфэклэ лофтхъэбзэшхоклэ литературэм и Ильэс дгъэкълэ-тэжи, урысые кином и Ильэс тыпэгъокълэу, — кълэуатэ кино-видео фэло-фашлэхэмкълэ сервисым ипачэ. — Урысые мультыкэу «Савва» зыфиорэмкълэ ар кызылэутхыгъ. Мы ильэсым лоф зэрэтшлэшт гухэпыкълэхэри зыфэтшыжыгъэх.

Сервисым илофшлэн зэригъэцаклэрэм имызакъоу, гумэ-кыгъоу, кыныгъоу зэпачыхэрэми защыдгъэгъозагъ. Кино-видео сервисыр зычлэт унэр къагъэфабэрп. Кинопроекторхэр жыы хъугъэх, ахэм ахэлэ пкы-

Ильэсыр зэрэкълэштэм епхыгъэ лофтхъабзэхэм яплан УФ-м культурэмкълэ и Министерствэ зэхигъэуцуагъ. Ащ кызырэдильытерэмкълэ, прокатым шылэ урысые фильмэхэм япчъагъэ процент 20-кълэ нахыбэ ашынэу, ахэр кызыщагъэлъэгъошт студияхэр гъэкълэжыгъэнхэу, шъолырхэм киноискусствэр щапхырыщыгъэнэу ары.

Джащ фэдэу урысые кином и Ильэс итамыгъэ кыхахыгъ. Ар билетэу пленкэ кадрэхэр ыкълэ УФ-м ибыракъ ышъо зэфэшъафит зытетхэр ары. Шъханыгъупчъэу кином идунай узэрыхаплэрэр — плэ-мые цыкълэуищэу тешыхъагъэхэм ямэхъан.

Адыгеир пштэмэ, «кино» гушылэр тищылэныгъэ пэчыжъэ хъугъэ. Анахъэу къуаджэхэм ащ фэдэу ар къащагъэлъэгъо-жырп. Къыздэнагъэхэр мэкълэ дэд, ахэм зэу ащыц Хъакуринэхъаблэ. Культурэм имуниципальнэ бюджет учрежде-ниеу «Шэуджэн районым икьоджэ псэуплэхэм кино-видео фэло-фашлэхэмкълэ ясервис» зыфиорэм ипачэу Нэджыкьо Мосэ гушылэгъу тыфэхъугъ.

Апэ, ар икыгъэ ильэсым зэрэхъэгъэ лофшлэным кыте-гушылагъ. Агъэкощырэ проекционнэ аппаратурэу ялэр икыу фэдизэу агъэфедагъ. Районым ит къуаджэхэр, кыутырхэр къа-кълэхъэхээ, кино къащагъэлъэгъуагъ.

Мосэ ежы ыкълэуачлэклэ ыгъэ-цэкълэжи, кълэмэфэ зал цыкълэу тысыплэ 50 фэдиз зилэр зэ-тыригъэпсыхъагъ. Зыфагъэуцу-жырэ гухэлэ цыкълэуагъ мыщ щыпхыращых.

— 2015-р литературэм и Ильэсэу зэрэщытыгъэр кы-дэтлытэзэ, — кълэуатэ Мосэ, — художественнэ, документальнэ ыкълэ тематическэ фильмхэр нахыбэу кызырэдгъэлъэгъоштхэм тыпылыгъ. Ыпкълэ хэмылэу сеанси 107-рэ райо-ным кышыдгъэлъэгъуагъ, зэкълэмкълэ нэбгырэ 2277-рэ ахэм къа-кълэуагъ. Сеанс 73-р кълэ-цыкълэуагъ апай, ащ нэбгырэ 1406-рэ хэлэжыагъ. Билетхэу ащэхэрэм соми 10 — 40 ауас. Ахэм нахь сакъыщыу-цу сшлоигъу. Шылэ мазэм щы-рагъажы, мэфэклэу кыхафэ-хэрэр янэллэгъу рамыгъэкълэу хагъэунэфыкыгъэх. Урысыем

Анахь дэгъуищым ащыц

Къалэу Шъачэ хэхъэрэ псэуплэхэм яфутболист купхэр зыхэлэжыгъэ зэнэкъокъур аухыгъ. Клубэу «Шэхэкълэ» зыцлэр футбол клубищэу анахь дэгъуагъ ахэхъагъ. Ар зэнэкъокъум чанэу хэлэжыагъ, командэ заулэмэ апэ ишъыгъ, ау аужырэ ешлэгъухэм ошлэ-дэмышлэу командитлэу кытекълэуагъ.

«Шэхэкълэим» иджэгукълэ еплъынэу цыфыбэ кызызэхъэгъагъ. Кълэуагъ якълэуайныгъэ зэнэкъокъум кыща-гъэлъэгъуагъ, бэрэ лэгу къафытеуа-

гъэх. Аужырэ зэлукълэуагъ ахэр егу-гъуэгъэхэми, текълэныгъэм нэсынхэкълэ зы лъэбэкъу ялэжъэу кызытэуцуагъэх, ящэнэрэ чыплэр къафагъэшъошагъ.

Аужырэ зэнэкъокъухэм анэмыкълэу «Шэхэкълэим» ифутболист куп мы ильэ-сым джыри зы текълэныгъэ ышлыгъ. Ащ хэт Аклэгъу Индар ешлэкълэу анахь дэгъоу хахыгъ.

— Тиклэлэхэм уащытхъунэу атефэ, — ело Шэхэкълэ спортмкълэ ичылплэ организацие итхъаматэу Лпыф Хъалидэ. — Ильэсыбэ хъугъэу ахэр къалэм ыкълэ Краснодар краим ащызэхашэрэ зэнэкъо-кълэуагъ яшъыпкълэу ахэлажъэх, чанэу закыщагъэлъагъо, зыщыц къуаджэм

ыцлэ чыжъэу агъэу. Кълэуагъ лэпы-лэгъу къафэхъун ялагъэмэ, нахь гъэ-хъэгъэ инхэр зэрашыщтыгъэми ти-цыхъэ телъ. Краим и Законихъу-хъэ Зэлукълэ хэт депутатэу Алексей Рудневим тыфэрэз тикомандэ ыналэ кызырэттыригъэтырэмкълэ ыкълэ ишлуа-гъэ кызыраригъэкълэуагъ. Ащ фэдэ цыфхэр нахыбэу тищыкълэуагъэх.

НЫБЭ Анзор.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Фермер хъызмэтшлалэхэм яотчетхэр

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэм тегъэпсыкыгъэу, Адыгеим щылэжьэрэ макъумэщ фермер хъызмэтшлалэ 1300-мэ 2015-рэ ильэсым страховой тынхэу къалытагъэхэм ыкӀи атыгъэхэм яхылылэгъэ отчетхэр гъэтхалэм и 1-р къэмысыгъэу зыщыпсэхэрэ чыплэм ПФР-м икӀутамэу щылэм ратынхэ фае. А пчъагъэм щыщэу отчетхэр къэзытыгъэхэр джырэклэ нэбгырэ 937-рэ нылэп. Ар отчетыр зытын фаехэм япроцент 72,1-рэ зэрэхурэр.

Пальэм зырамыгъэуцугъэм яотчетхэр къатынхэу игъоу афэтэлъэгъу, сыда плэмэ 2016-рэ ильэсым игъэтхалэ и 1-м ыуж тазырхэр атыралъхъанхэ альэкышт.

Шъугу къэтэгъэкыжы: макъумэщ фермер хъызмэтшлалэхэм япашэхэм шлокл зымылэ пенсие страхованиемклэ ыкӀи шлокл зымылэ медицинэ страхованиемклэ сомэ 949,12-рэ мэхуэх. Илъэсым иаужырэ мазэ, нэмыклэу къэплон хъумэ, тыгъэгъазэм нэс земыгъэуцугъэм мазэ къэс ыкӀи квартал къэс страховой тынхэр птынхэр нахь дэгъу. Джащ тетэу мы лофшлэныр зэхэсгъэ зыхуэклэ, нахь гупсэфышт ыкӀи тазыр птынэу ищыклэгъэштэп.

Гурыгъэлон лофшлэныр лъагъэкӀуатэ

Пенсиехэмклэ фондм икӀулыкӀухэу Адыгеим щылэхэм яспециалистхэм информационнэ-гурыгъэлон лофшлэныр лофышлэ коллективхэм ащылъагъэкӀуатэ.

Ащ тегъэпсыкыгъэу мэзаем и 17-м Пенсиехэмклэ фондм и Гъэлорышлалэу Шэуджэн районым щылэм илофышлэхэу Платыко Ларисэрэ Набэкьо Хьа-

лимэрэ Шэуджэн район централизованнэ библиотекэмрэ культурэм и Унэрэ ялофышлэхэм алуклэгъагъэх ыкӀи ахэм къафалотагъ пенсие фитыныгъэ-

хэр зэрэзэлукӀэхэрэ, мы илъэсым имэзае щылэгъэ индексациер зэрэзэхэщэгъэгъэ шыклэхэр, пенсиехэм яхылылэгъэ хэбзэгъэуцугъэхэм агъэнэфэрэ нэмыклэ шэпхъакӀэхэр. Нэужым цыфхэм яупчӀэхэм джэуап зэхэуфыкыгъэхэр аратыжыгъэх. Джащ фэдэу Набэкьо Хьалимэ цыфхэм къафалотагъ ны

мылкъум игъэфедэн епхыгъэ шэпхъакӀэхэу щылэхэр, ар зыпӀуагъэхъан альэкышт лъэныкӀохэр. ЗэлукӀэгъум икӀэхым цыфхэм ашлогъэшлэгъон упчӀэхэм джэуап зэхэуфыкыгъэхэр аратыжыгъэх. Пенсиехэмклэ фондм узэрыгъозэн плъэкӀынэу къыхаригъэутыгъэхэр зэлукӀэгъум къеклолагъэхэм афагощыгъэх.

Къыпщымыщынэрэр, къыпщыукытэрэп

ТепӀклэ еджэным унэшъо пчъагъэ илагъ, ащ уемыгъуоу, тхылъым итыр тэрэзэу земыгъашлэу, дунаим, ухэткӀи, къызэрэпфадэн щылагъэп. Арыти, еджэмэ зышлоигъохэр яплӀожын имыщыкӀагъэу, дэгъоу еджэщтыгъэх, еджэн нахь «плэныр» нахь къэзыштэхэрэри щылагъэх. Ахэр клэлэ, пшъэ-шъэ хъугъахэхэу, зытло-зыщэ къырагъэнэжыгъэхэу, ыпӀклэ мыкӀохэу, къызэкӀэклӀоныр шэны зыфэхуыгъэхэр арыгъэх. Ау гъэшлэгъоныр, ны-тыхэм язэлукӀэшхохэм клэлэгъаджэ пӀпчъ зэпагъодзызэ яшъхъахынэгъэ мыухыжъ пае щыбзэм зэрэклэгъэкӀыштыгъэхэрэ зэхамыхы-рэм фэдагъэх. Еджэн зиджагъохэр ашъо теплӀэкӀэ зэфэдэ хъазырыгъэх: пкышхо-лышхохэу, псы аклӀалэрэм фэдэу, инышхохэу. Аужыпкъэм, зымышлэхэрэм апэ къызыфэхӀклэ, еджаплэм лоф шашлэу къащыхути, сэлам къарахыштыгъ, ежъхэм дунаир афӀкыужыштыгъэп.

Я 4-рэ классым тисыгъ, тшыпху нахьыжым фэдэхэу инышхохэу Мерэмрэ ГошлӀаплэрэ къызытхагъэтысхъажьхэм. Зэ тхылъ портфелым къыдахыгъэу къэсшӀэжы-рэр, ау нэмыкӀклэ хуьпхъагъэх. Ос-ощ мафэхэм школ лупэм лъэкӀотхъакӀыплэу лутым тэ, нахь сабылхэм, тызэрэнэсэу, яплӀони, уялӀэуни имыщыкӀагъэу, нэрэ-лэрэм мо пшъэщытӀу лэ кӀыхъэхэм, хъэдэныр аштэти, тилъэкӀопыльхъэхэр къызэла-лъэкӀыхъэщтыгъ, тэри тыгушлӀозэ «тхъауегъэпсэу» ятлоштыгъ; етланэ тесэжы а шыклэм, тлӀум яз лъэкӀотхъакӀыплэм лумыт зыхуэклэ, «Мерэм, ГошлӀапл!» тӀозэ тыджэщтыгъ.

Урокым хэмыхъэрэ сыхъатхэу зыплыхъэкӀо-зэгъэшлӀа-кӀо мзым, лӀуашъхэм е кинон тызӀащӀкӀи, клэлэгъаджэм илӀ-пылэгъу дэгъуыгъэх, ау бэрэ къытхэсыгъэхэп, я 6-рэ классыр

къылотэнэу ригъэжыгъагъ индийскэ орэдэу «Бродяга» зыфилорэм фэдэу хэтыр тхъакӀумэр риутэу къызыхедзэм. Сянэ къэгумэкӀыгъэу, «Хэта урокхэр клӀозэ радио-

къызытэхуым къэлъэгъожы-гъэхэп. Ау джы къытхагъэтысхъажыгъэхэр клэлэхужь-шы ехыжыгъэжыгъэх. Хэт ылуи, ышӀи атхъакӀумэ имыхъэу шэйтаныузым фэдагъэх, бзеджэнклэ къахэщыштыгъэх.

Нэбгырэ 30 лӀпэ-цыпӀэу клас-сым тисыгъ. Къинэжыгъэ зытлущым урокыр ренэу зэру-кӀорэм пае тынэ-тытэхэр чэ-зыу-чэзыукӀэ къахлохэти, ти-сыхъатхэм ачӀэсыштыгъэх. Тарихым иурок бзылфыгъэ клэлэгъэджэ ныбжыкӀэм

приемникыр къэзытлупщыгъэр?» ылогъэ къодыеу, аужырэ пар-тым изакъоу къонцӀэу дэлыгъэ клэлэжъ джадэр «Абарайя, а-а-а...» ылогъэ, класс гузэгумклэ къэкӀуагъ. Тэ зы макъэ

къытхэлукӀырӀп, къэхурэм теп-лы, мыдыклэ сянӀи, клэлэ-егъаджи къырымидзахэу, «орэдылом» зэрилӀэкӀэу кӀы-регъэщы, арыба «къыпщымы-щынэрэр къыпщыукытэрэп» зыклӀалорэр. Директорскэр клас-сым къыготти, еджаплэм ипа-щи, нэмыклэ гори игъусэу къы-

члахъэхи, ылулӀэ-пшлӀлэ аубыти, «мыгъасэр» члахыгъ.

Мэфэ заулэ тешлагъэу фи-зикэмклэ лабораторнэ лофшлэныр дгъэцӀкӀэнэу клэлэгъаджэм унашъо къытфӀышыгъ, ряд пӀпчъ тесхэмклэ вариантхэри зэфэшъ-хъафэу къытфӀытыритхъагъэх. Клэлэгъаджэр хуьлфыгъэ пхъэшэ хъазыр. КлэлэеджэкӀо дэгъу пӀпчъ нахь дэу еджэ-хэрэр е къинэжыгъэхэм ащыш-хэр къыдгосых.

— Тесэбгъэ-тхыкӀышт! — къысфегъэпытэ клэлэжъ ар-мэоу къызго-сым. Ау сеп-лырӀп ыкӀи сыдэгущылӀэрӀп. Ежыри ушъэ-фыгъэ хъазыр, физикым — Тамбий щэщы-нэш, ар афы-реку пшъхъа-пэу.

Контрольнэр тшъхъэ хэгъэ-нагъэу зэрэт-шыштыт хэти тыпыль. Зымы уерэмыгъэ-охуи сыд ащ ишӀ, ау «Хьа-тӀатӀэр» цӀэ-тедзэу зилэу къызгосыр къэкӀуатэмэ, къэкӀуатэзэ,

слэ джабгъу «къытетӀысхъагъ» плӀоми хуьшт.

— Сымыгъэохъоу кӀуати, уичыплӀэ ис! — есуагъ лупкӀэу. Ау сыдэуштэу шысына, сты-ритхыкӀыпӀэу мэгӀулэ. Зы та-кыкӀ тыригъашӀи, джыри къэ-кӀуатэу ыублагъ... Сыгу ыгъэ-плыгъэу, мыщ фэдэ «зэрэхуьн хуьгъэхэ еджэкӀошъо-емы-джаклохэм» сязэщыгъэу (ащы-гъум чернилэм хэбгъээрэ руч-кэу гъучӀ перо зыпыль тызэ-рытхэщтыгъэр), сыгу ыгъэплы-гъэу, «моу зэ уцу осуагъэба?!»

Сымаджэхэрэр нахь макӀэ

хъугъэ

Мэзаем и 15-м ехуьлӀэу Адыгеим

пэтху-лутхуьмрэ гриппымрэ къыззузыгъэхэр тхъамэфэ гурыт шапхъэхэмклэ процент 49,7-клэ нахь макӀ.

БлэкӀыгъэ тхъамафэм пэтху-лутхуьу ялэу нэбгырэ 1053-рэ, гриппыр къяутӀкӀы-гъэу нэбгырэ 15 агъэунэ-фыгъ. Нэбгырэ мини 10-р зыпштӀклэ, нэбгырэ 23,9-рэ ар къызузыгъэр.

Роспотребнадзорым и Гъэ-лорышлӀлэу Адыгэ Респу-бликэм щылэм къызэритырым-клэ, Мыекъуапэ пэтху-лутхуьу къеутӀкӀыгъэу нэбгырэ 300 шагъэунэфыгъ. Нэбгырэ ми-ни 10-р зыпштӀклэ, нэбгы-рэ 17,9-мэ ар къяутӀлагъэу мэхуь. Мы пчъагъэхэр тхъа-мэфэ гурыт шапхъэхэм про-цент 71,9-клэ анахь макӀэх.

(Тикорр.).

слуи ручкэ пероур ынаплэ хэс-фагъ (тинасып тлӀуми къыхы-гъэр, джы сепупшысэжышъ, ынэ фэхыеу зэрэхуьгъэр ары, ау наплэм тӀӀкӀу хэзгъауи, лъы тӀӀкӀу кыкӀыгъ).

Ар къыпфигъэгъуна, къыз-щылӀэтыгъ сиутыныштыт фэ-дэу. Ау сэри сисагъэу, хуьгъэ-ри лажъэ зыфэсымылӀэгъужыу нӀплӀэгъукӀэ сыфидыкыкыгъ.

Бзыу шъутӀ макъэ зычӀэ-мылулырэ Тамбий иурок зэ-течыгъэ хуьгъэ. Ау «уифэ-шъуашэр къыуишлагъ, умыуцу-хэмэ, къиуцукӀын улукӀэнба?! алуи, тезэрэгъэбанэхи, агъэ-лэсагъ.

Мы хуьгъэ-шӀэгъэ гомылу-м ыуж зы клэлэ бзаджи, нэмыкӀи благъэу къысӀэклӀэжыгъэхэп, къысщыштӀэхэ хуьгъагъэх. КӀы-мэфэ мафэхэм осышхо къе-сы зыхуэклэ, щагум уикӀыхэ-щтытмэ зыгорэуштэу, осым ухамыкухъэу, псыр къыппамы-фэу клэлэхужьхэм къалӀыкы-жыгъоагъ.

Ау сэ зиссэти, «зы осыцэ къызнэжыгъэси, хуьрэм шъу-еплышт!» слӀоти, къызӀплӀӀэ-еплӀӀӀэ симылэу, зы щтэ гори симылӀлэу къащызгъэхъоу са-блӀкыштыгъ. Есэжыхи, зы-горӀкӀи щыхъагъу самышлыжы хуьгъагъэх. «Къыпщымыщынэ-хэрэр» зыфалохэрэр сэрклэ щылӀэжыгъэхэп.

***

Илъэсхэр кӀуагъэх. Хэти ыныбжы хэхъуагъ, икӀугъ. Цыф зӀлумыклэ мэхъуа?! Джа анахь бзэджагъэхэр цыф лӀэжэкӀо чан, унагъо хуьгъэ-хэу тызыщызӀлукӀлэрэм къыс-пӀэгущылатэщтыгъэх: «тыззеджэ зэхуьм, Нуриет...» алозэ, ягуа-пэу блӀкыгъэ чыжьэр агу къагъэкӀыжыштыгъ, зы гу чы-лаги, жьалымыгыи хэмыллы-хэу... Сэри цыф къыздимылӀлэу зӀклэ нэм къыкӀлӀэуцожыу, ма-кӀлэу щыпӀэр слӀпэ къыры-чъэщтыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Якъулайныгъэ апсыхъэ

Урысыем и Къыблэ шьольыр ушумкIэ изэнэкъокъу, ныбжьыкIэхэм язэукIэгъухэр Шъачэ шыкIуагъэх. Нэбгырэ 200 фэдиз апэрэ чIыпIэхэм афэбэнагъ. Адыгэ Республикэм ушумкIэ ифедерации ихэшыпыкIыгъэ командэ, пашэр Даур Хъамед, зэхахъэм хэлэжъагъ.

Мыекъуапэ щыц спортсменхэр тренерхэу СтIашъу Ерстэмрэ НэмытIэкъо Аскэррэ агъасэх. Адыгэкъалэ илIыкIохэм ХъокIо Азмэт япаш. Шэуджэн районым кыкIыгъэхэм ятренерыр Даур Хъамед.

Тиреспубликэ ибэнакIохэм ушу-сандамкIэ (полноконтатнэ шъхъээзэкъо зэнэкъокъу) ыкIи ушу-таоломкIэ (мыбанэхэу зэхэт

шыкIэхэр къэгъэлээгъогъэнхэр) ялэпэлэсэныгъэ ауллэкIугъ. Апэрэ чIыпIэу 15, ятIонэрэу 14, ящэ-нэрэу 12 къыдахыгъэх.

Ушу-сандамкIэ Мэрэтыкъо Арсен, Александр Горбуновым, Дмитрий Петуховым, Даур Мурат, Марина Сусловам, Дачъэ Мыхъамед, Мэрэтыкъо Нурдинэ, Илья Чернышовым, Кушъу Аслъан, Дарья Гавриленкэм, Ар-

тем Кошанскэм, Бэрэтэрэ Амир, ШакIо Бэллэ, Виктория Чугрее-вам, Кристина Морозовам дышъэ медальхэр къыдахыгъэх.

Ипэлэсэныгъэ анахъ дэгъу къэ-зыгъэлээгъуагъэхэу Мэрэтыкъо Арсен, Артем Кошанскэм, Дарья Гавриленкэм хэушъхъафы-кIыгъэ кубокхэр къафагъэшъо-шагъэх. КIуачIэки, къулайныгъэр зэрапсыхъэрэмкIи къахагъэщы-гъэх. ТаоломкIэ къахагъэщыгъэх Дмитрий Лисовыр, Артем Кошан-

скэр, Ксения Никулинар, Даниил Подгорнэр.

Адыгэ Республикэм икомандэ ятIонэрэ чIыпIэр къыфагъэшъо-шагъ. Краснодар краим апэрэ, Волгоград хэкум кыкIыгъэхэр ящэнэрэ хъугъэх. Къыблэм ихэ-шыпыкIыгъэ командэ Урысыем икIэух зэнэкъокъоу гъэтхапэм иаужырэ мафэхэм Москва щы-кIощтым хэлэжъэшт.

Сурэтым итхэр: **Адыгеим щыц спортсменхэр.**

ЗэукIэгъуитIури кымыхы хъуштэп

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Энергетик» Сара-тов — 3:0; 3:0.

Урысыем волейболымкIэ иап-шъэрэ купэу «Б-м» хэтхэм зи-чэзыу ешIэгъухэр ялагъэх. Сара-тов икомандэ мэзаем и 20-м Мыекъуапэ къэкIон ыпэкIыгъэп. Автобусыр гъогум текъутыхи, игъо ифагъэхэп. «Энергетикыр» кыиныгъоу зыхэфагъэр зэхэ-щакIохэм къагурэIо, ау хэбзэ шапхъэу щыIэри къыдалытагъ. Саратов икомандэ ипIалъэм Мыекъуапэ кызээрэмысыгъэм фэшI «Динамо-МГТУ-м» теклоны-гъэр 3:0-у кыдихыгъэу фалытагъ.

Мэзаем и 21-м Саратоврэ Мыекъуапэрэ яволейбол коман-дэхэр тикъалэ зыщызэлэокIэхэми 3:0-у ешIэгъур тиспортсменхэм къахыгъ. Вячеслав Кириленкэр, Къошк Руслъан, Евгений Тю-риныр, Мамрышэ Къамболэт, Ни-

кита Филипповыр дэгъоу ешIа-гъэхэм ащыщых.

— Красногорскэ икомандэ та-пэ ишыгъ, — кытылуагъ «Ди-намо-МГТУ-м» итренер шъхъа-лэу Павел Зборовскэм. — Очко 46-рэ тIлэу ятIонэрэ чIыпIэм ты-щыл. Калугэ икомандэу «Ока» зыфиIорэм ящэнэрэ чIыпIэр кы-дихын ыпэкIышт, очко 45-рэ ри-гъэкъугъ. Владимир иешIакIохэр я 4-рэ чIыпIэм щылэх, очко 39-рэ яI.

«Динамо-МГТУ-м» мэзаем и 27 — 28-м Ростов-на-Дону иешIа-кIохэр тикъалэ кырегъэблагъэх. Тиспортсменхэр финалым хэфэн-хэм фэшI ешIэгъуитIури кымыхы хъуштэп.

Сурэтыр Мыекъуапэрэ Сара-товрэ якомандэхэм язэукIэгъу кыщытетхыгъ.

ПшIогъэшIэгъоным узэфещэ

Хэгъэгум иухъумакио и Мафэ фэ-гъэхыгъэу нардхэмкIэ ешIэгъу-хэр Мыекъуапэ шыкIуагъэх. Рес-публикэм шахматхэмкIэ иклуб щызэнэкъокъугъэхэм шIэныгъэ-лэжъхэр, тренер ыкIи спортсмен цIэрыIохэр ахэтыгъэх.

Филологии шIэныгъэхэмкIэ докторэу Быр-сыр Батырбий, Европэм самбэмкIэ ичем-пионэу Гостэкъо Хъумэр, Урысыем, Адыге-им язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс, Адыгеим изаслуженнэ тренерэу Анатолий Москаленкэр, физкультурэмрэ спортымрэ ащызэлъашIэхэрэ Азиз Оганесян, Пэнэшъу Мыхъамодэ, ТIэшъу Мэдинэ, Рубэн Нарудъ-ян, нэмыкIхэри купитIоу гошыгъэхэу зэнэ-къокъугъэх.

Апэрэ чIыпIэхэм якъыдэхын фэгъэхыгъэ кIэух ешIэгъухэм нэбгыри 6 ахэлэжъагъ. Р. Нарудъян очкоуи 4 ригъэкъуи, теклоныгъэр фагъэшъошагъ.

Гъыщ Нухъэрэ Пэнэшъу Мыхъамодэрэ очко пчъагъэу къахыгъэр зэфэдиз — 3. Нахъ чанэу ешIагъэм игъэхъагъэхэр зэхэщакIо-хэм къыдалыти, М. Пэнэшъум ятIонэрэ, Н. Гъышым ящэнэрэ чIыпIэхэр ахыгъэхэу алытагъ.

— Мыекъуапэ иадминистрации физкуль-турэмкIэ ыкIи спортымкIэ икомитет ипашэу Дмитрий Щербаневым лъэшэу тыфэраз, зэхэщэн IофыгъохэмкIэ ишIогъэшхо кытитыгъэ-кIыгъ, — кытылуагъ зэнэкъокъум исудья шъхъалэу, республикэм икIэлэцIыкIу-ныбжьы-кIэ спорт еджапIэу N 2-м идиректорэу Хъот Юныс. — Тызэнэкъокъугъэ къодыеп, ти-еджапIэхэм къачIэкIыгъэхэу дзэм къулыкър щызыхыхэрэм, къулыкъум ныбжьыкIэхэр зэрэфедгъасэхэрэм, лъэпкъ шIэжъым тате-гуцыIагъ.

— Дзэм къулыкър зэрэщытхыгъэр ты-гу икIыжъырэп, — зэдэгущыIэгъур лъе-гъэкIуатэ Пэнэшъу Мыхъамодэ. — ШIэны-гъэу щызэдгъэгъотыгъэр щылэныгъэм щы-тэгъэфедэ.

— Теклоныгъэр кыдэсхынэу сегупшыса-гъэл, — кытылуагъ Адыгэ Республикэм гуманитар ушэтынхэмкIэ иинститутэу КIэ-рэщэ Тембот ыцIэкIэ щытым ипашэу, шIэ-ныгъэлэжъ цIэрыIоу Бырсыр Батырбий. — Нард ешIэхэрэм уахэтыныр дэгъу, гу къа-

бзэкIэ зэхахъэх, зэнэкъокъух. Пэнэшъу Мы-хъамодэ, Хъот Юныс, фэшъхъафхэм къа-луатэрэм, шъэбагъэу ахэлъым тишэн-хабзэ-хэр къахэщых. Хэгъэгум иухъумакио и Мафэ ипэгъокIэу зэукIэгъухэр зэрэзэхащагъэхэм тигъэгущылауагъ. Нард тешIээ гум зегъэпсэ-фы. Сэнэхъат зэфэшъхъафхэм афеджагъэ-хэр спортым нахъ зэфещэх. Республикэм щапIугъэхэу хэгъэгур къэзыухъумэхэрэм та-гъэгущо.

Сурэтым итхэр: **нардхэмкIэ зэукIэ-гъухэр.**

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкIи кыдэзы-гъэкIыгъэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжъ зы-хырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэлары-шIапI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 93

Хэутыным узыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхъалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр

МэщIэкъо Саид

Редактор шъхъалэм игуадзэр — пшъэдэкIыжъ зыхырэ секретары **Хъурмэ Хъусен**